

Meie kärbseseeni 3

MALL VAASMA

ROOSA KÄRBSESEEN

Amanita rubescens

Kübar hele punakas-, kollakas- või hallikaspruun, roosaka või lihapunaka varjundiga, enamasti ebaühtlaselt värvunud, valkjate või kübaraga sama värvi näsajate ebemetega, serv sile, algul poolkerajas, hiljem kumer kuni lame, läikiv, läbimõõt kuni 15 cm.

Eoslehekesed valged, vabad, vanemalt mõnikord roostepruunide täppidega või punakaspruuni varjundiga. Jalg valkjas, allpool roosakas kuni hele punakaspruun, kuiv, kiulis-ebemeline, muguljas, rõngaga, tupega, kuni 12 × 2 × 3 cm.

Rõngas valge või kahvatu-roosakas, lai, rippuv, ülakülj alati rihveljas. Tupp jalale liibunud, moodustab muguljale osale valkjaid või roosakaspruune ebemelisi ringe. Seeneliha noorelt valge, hiljem roosakas, kübaranaha all ja jalaaluses alati pruunikasroosa või -punane, vigastuskohtadel ja murdekohtadel värvub aeglaselt roosakaks või punakaspruuniks, lõhnata. Eospulber valge. Eosed lai-ellipsoidsed, amüloidsed, 7–10 × 5–7 µm.

Okas- ja segametsades, sageli.

VII–X.

Värskest mürgine, sisaldab hemolüütilisi aineid. Kupatatult söödav, kuid sarnaneb mürgiste liikidega, seepärast ettevaatust!

Sarnased liigid: panter- ja hall kärbseseen.

FOTOD JA ILOONIS: VELLO LUIV

LOOR-KÄRBSESEEN

Amanita strobiliformis

Kübar valge, kreemikas või helehallikas, mõnikord kollaka varjundiga, üleni kaetud üle serva rippuvate suurte paksude valkjashallikate või -kollakate vatjate ebemetega, serv sile, noorelt poolmunajas, hiljem kumer-lame, läbimõõt kuni 26 cm.

Eoslehekesed valged, vanemalt kreemikad, vabad. Jalg valge, kaetud valkjashallikate või kollakate puhmjate ebemetega, muguljas, mõnikord juurduv, rõngaga, tupega, kuni 20 × 3 × 4 cm.

Rõngas valge, paks, pealt rihveljas, kergesti lagunev. Tupp alusele liibunud, ülemine serv vatjas-ebemelise randina. Seeneliha valge, jalaaluses võib olla kreemikas, nõrga traanilõhnaga. Eospulber valge. Eosed lai-ellipsoidsed, amüloidsed, 9–14 × 7–10 µm.

Leht- ja segametsades, puisniitudel, eriti laialehiste puude all, liik on lubjalembene, väga harva.

VII–IX.

Mürgisuse kahtlusega. Kuulub Eesti punasesse nimestikku.

Sarnased liigid: roheline ja rõngata kärbseseene valged teisendid.

kupatatult söödav

söödav

tinglikult söödav

mittesöödav

Eesti punases raamatus ja/või riikliku looduskaitse all

mürgine

surmavalt mürgine

värskest mürgine, kupatatult söödav

mürgisus kaheldav

Loe veel:

400
EESTI
SEENT

PRUUN KÄRBSESEEN*Amanita porphyria*

Kübar hallpruun, violetse või roosaka varjundiga, enamasti paljas, mõnikord hallikas- või violetjaspruunide kleepunud üldkatise jäänustega, serv sile, algul kellukjas, hiljem kumer-lame, läbimõõt kuni 9 cm.

Eoslehekesed valged, vabad. Jalg valkjashallikas või violetjashall, kiuline või peenesoomuseliselt kirju, muguljas, rõngaga, tupega, kuni $9 \times 1 \times 1,5$ cm.

Rõngas noorelt valkjas, hiljem hall või hallikaspruun, tihti violetjas, kitsas, pole rihveljas, jalale liibunud, sageli kaduv. Tupp hallikas, liibunud, ülemine serv moodustab terava voldi, vananedes pudeneb ebemeteks. Seeneliha valge, kartulilõhnaga. Eospulber valge. Eosed kerajad, amüloidsed, 7–10 μ m.

Okas- ja segametsades, väga sageli.

VII–X.

Mittesöödav, sisaldab bufoteniini, mis on inimesele kahjulik.

Sarnased liigid: panter- ja kollakaspruun kärbseseen.

BEEŽ KÄRBSESEEN*Amanita eliae*

Kübar beež, kreemikas, valkjas- või kollakaspruun, servas heledam, valgete laiade vatjate ebemetega, harva paljas, serv rihveljas, algul kellukjas, hiljem lame, läikiv, läbimõõt kuni 9 cm.

Eoslehekesed valged, vabad. Jalg valge, alumine pool kahvatupruunikas, tipp ebemeline, allpool kiuline, muguljas, sügaval maa sees, mõnikord juurduv, rõngaga, tupega, kuni $12 \times 1,5 \times 2$ cm.

Rõngas valge, kitsas, nahkjnas, rippuv, kergesti kaduv. Tupp valge, jalaalusele liibunud, ülemine serv vaba, terava servaga. Seeneliha valkjas, lõhnata. Eospulber valge. Eosed lai-ellipsoidsed, pole amüloidsed, 7,5–14 \times 5,5–8,5 μ m.

Leht- ja segametsades, eelistab happelist pinnast, Eestist leidnud vaid üks kord Viidumäe looduskaitsealalt Vello Liiv.

VIII.

Mürgisuse kahtlusega.

Sarnased liigid: kollakaspruun ja nartsiss-kärbseseen.

NARTSISS-KÄRBSESEEN*Amanita gemmata*

Kübar nartsisskollane kuni roosakaskollane, keskpaigas tumedam ookerkollane või pruunikas, vanemalt tihti valkjas, enamasti valgete laiade vatjate ebemetega, serv rihveljas, kumer kuni lame, läikiv, läbimõõt kuni 10 cm.

Eoslehekesed valged, vabad. Jalg valge kuni helebeežikas, pude, ebemeline, kiiresti kaduva rõngaga, muguljas, liibuva tupega, kuni $10 \times 1,5$ cm.

Rõngas valge, vatjas, juba noorelt kaduv. Tupp valge, moodustab muguljale jalaalaosale kontsentrisi vatjaid vöote või ringe. Seeneliha valge, lõhnata. Eospulber valge. Eosed lai-ellipsoidsed, pole amüloidsed, 8–12 \times 6–8 μ m.

Okas- ja segametsades, väga harva.

VIII–X.

Mürgine.

Sarnased liigid: kollane ja beež kärbseseen.

